

JOURNALEN

Lillestrøm kommune er blant landets største landbrukskommuner. Etter kommunesammenslåingen må bøndene i gamle Sørums kommuner betale langt dyrere gebyrer i storkommunen. Foto: Eira Egner

Kommunesammenslåingen rammer hardt

Prissjokk for Sørums-bøndene

For 10 000 kubikkmeter vann i året, måtte en bonde bosatt i Sørums kommune betale 153 000 kroner i gebyrer før kommunesammenslåingen. For samme mengde vann i nye Lillestrøm kommune må den samme bonden ut med 244 000 kroner.

SIDE 7

SIDE 6 *I 8.mars-toget er det ikke tillatt å stille med paroler som strider mot hovedparolen. Mathilde Tybring-Gjedde (H) er blant dem som reagerer.*

SIDE 8 *Rusreformens formål er å tilby helsehjelp heller enn straff for mindre narkotikalovertredelser. Helsepersonell og rusavhengige ønsker den velkommen.*

SIDE 3 *Nye tall fra Norsk boligbyggelags landsforbud (NBBL) viser at boligjakt for uforstegangskjøpere blir stadig mer krevende.*

Kristian Høiland scroller gjennom dagens nye innlegg på Facebooksiden Folkeopprøret mot klimahysteri.

Over 150 000 nordmenn har sett seg lei klimapraten til politikerne og har tatt debatten om klimahysteriet til Facebook

KLIMAOPPRØR

JULIE SANDBRTAATEN

I en hvitmalt stue i Bergen sitter Knut Amundsen. Den 68 år gamle pensjonisten ble kjendis over natten da han opprettet Facebook-gruppen «Folkeopprøret mot klimahysteri». Han ønsket å finne personer med lik tankegang. På 14 dager har det blitt registrert over 2,5 millioner innlegg, kommentarer og likes på gruppens side. – Dette ble mye større enn jeg noen gang hadde drømt om. Jeg har egentlig ikke tid til det her, men jeg tar meg tid ettersom jeg syntes dette er så viktig, forteller Amundsen.

FÅR IKKE SIN PLESS

Amundsen har fulgt med i klimadebatten i flere tiår. Han mener at forskere og professorer som er uenig i klimakrisen ikke får komme frem i mediene. Han mener den globale medieindustrien betaler forskere til å skrive negativt om klima. Selv mener han at klimaendringer ikke er menneskeskapt, men en naturlig prosess som skjer når jorden forflytter seg rundt i melkeveien. – Klimaet på jorden har alltid vært i endring. En runde rundt i melkeveien tar rundt 240 millioner år. Så sitter mennesker på jorda, og sier at det som skjer med klima påvirkes av mennesker. I tillegg skriver journalistene i mediene at jeg er klimafornekter. Jeg nekter ikke for at vi har klima på jorden, eller at det

forandrer seg. Hvor dum går det an å bli, sier en frustrert Amundsen.

KAN MAN FORNEKTE KLIMA?

Per Espen Stoknes er klimapsykolog og leder for senter for Grønn Vekst i Norge. Han mener uttrykket klimafornekter blir feil brukt i debatten på Facebook, men at han forstår hvorfor det er lett å sette en slik merkelapp. – Begrepet er veldig utydelig, og blir feil å bruke i psykologien. Å fornekte noe er at en person vet at noe stemmer, men nekter å innse eller å tro på det i frykt for konsekvensene. Men det finnes fire avgjørende ja/nei spørsmål man kan stille for å finne ut menneskers oppfatning til klimavitenskapen. De fire avgjørende spørsmålene er om global oppvarming er reelt eller ikke, om klimaendringene er menneskeskapt, om klimaendringene er alvorlige og om menneskene kan reversere klimaendringene.

Ifølge Stoknes blir begrepet klimafornekting brukt om personer som svarer nei på et av disse spørsmålene.

IKKE ALENE

– Vi er lei av hysteriet. De på Stortinget er ikke klar over hvor mye det kommer til å koste å kutte ned 50 prosent av utslippene våre innen 2030. Mens resten av verden kan forurense så mye de vil, sier Amundsen. Denne meningen er han ikke alene om. – I en leilighet på Grünerløkka i Oslo lener Kristian Høiland seg over pulten på soverommet. Innlegg fra gruppen Folkeopprøret mot klimahysteri fyller skjermen. Høiland viser frem innlegget han skrev i den kontroversielle Facebook-gruppen for et par dager siden. – Jeg ønsket å finne noen med kompetanse om klima som ville stille til en debatt. Det er mange

folk som uttaler seg om ting de ikke kan noe om. Jeg syntes det er trist at alle medlemmer blir stemplet som hyklere og klimafornektere. Jeg fornekter ikke at klimaet finnes, men jeg tror bare at de naturlige syklusene ikke er så godt forstått som forskerne skal ha det til, sier Kristian Høiland.

BLIR DÅRLIG OMTALT

Klimapsykolog Per Espen Stoknes mener at grunnen til gruppens dårlige omtale i mediene er på bakgrunn av oppførselen deres. – Mye av det handler om måten disse menneskene kommuniserer med hverandre. Bare ordet «klima-

hysteri» er en form for latterliggjøring. Mediene elsker konflikter, og i denne gruppen er det virkelig mange som latterliggjør hverandre, sier Stoknes.

MOTSTANDSGRUPPEN

En uke etter Amundsen opprettet gruppa ble «Folkeopprøret mot folkeopprøret mot klimahysteri» opprettet. Kristian Høiland mener de blir trakkasert av den andre gruppen fordi de har en annen mening. – Dette er venstrevridde mennesker som vil at staten skal bestemme mer enn de allerede gjør. Trakkasering finnes også i gruppa han selv er medlem av. Høiland

mener det er en av konsekvensene ved å ha en debatt på sosiale medier.

– Det blir mye useriøse innlegg og kommentarer der inne. Det som er trist er at nå som vi endelig får den mediedekningen vi vil ha, så er det noen som ødelegger ved å sette gruppen i et dårlig lys. Jeg skulle ønske folk var mer kildekritiske og saklige, sier han mens han titter ned på pc-skjermen.

Knut Amundsen sier han ikke vil gi seg, til tross for motstand. – Når jeg vet at 150.000 mennesker støtter meg og mine meninger, så har det ikke så mye å si hva noen aviser skriver om oss, sier han.

Måtte lage meg merker for og ha på bilen min, i forbannelse over dette idiotskapet som MDG, regjeringen, og Greta thunberg holder på med!

Det er faen ikke noe klima krise i det hele tatt, og jeg fatter ikke at dem tror på sine egne løyner om at det er klima krise i Norge, noe som det ikke er.

113

106 Comments

Flere innlegg på Facebooksiden inneholder trakassering og hånlige kommentarer om MDG og Greta Thunberg
Foto: Skjermdump, Facebook

Den vanskelige boligjakten

Nå er det nærmest umulig å komme inn på boligmarkedet i Oslo for førstegangskjøpere.

BOLIGPRISER

JONAS AUGUST BERNSTEIN

Med et visningsskilt i hver hånd gjør eiendomsmegler Kaci Svane-myr sine siste forberedelser til visning. Hun plasserer de hvite skiltene på gaten utenfor og er klar for å ta imot de håpefulle menneskene som denne ettermiddagen skal besøke sitt mulige fremtidige hjem.

Leiligheten er stylet med levende lys, pynteputer og moderne møbler. På det ene bordet ligger en bunke fargesterke prospekter og sukkertøy innpakket i papir med meglerfirmaets logo på.

Svanemyr forteller at hun har arbeidet i boligmeglingsbransjen i Oslo og Akershus i over 25 år, og mye har forandret seg i denne perioden.

– Investering i fast eiendom er ikke lenger forbeholdt drevne forretningsfolk. Det er blitt en utbredt måte for veldig mange vanlige folk å spare penger på, noe som har gitt god avkastning og liten risiko. Det har virket prisdrivende på små leiligheter særlig, som igjen rammer førstegangsetablerne hardest, sier hun.

NEDGANG I KJØPEKRAFT

Ettromsleiligheten på Majorstuen måler 27 kvadratmeter og har en prisantydning på 2,7 millioner. Å finne seg et sted å bo sentralt i Oslo til under tre millioner er ikke enkelt, og for svært mange unge førstegangskjøpere er dette allerede langt over budsjettet.

Nye tall fra Norske Boligbyggelags Landsforbund (NBBL) viser nemlig en drastisk nedgang i kjøpekraften til førstegangskjøpere i Oslo. I perioden 2003-2007 hadde single førstegangskjøpere mellom 25-34 år råd til 36 prosent av Oslo-boligene som ble solgt. Nå viser derimot tallene at samme målgruppe kun hadde råd til 5,9 prosent av boligene som ble solgt i perioden 2015-2019.

TRENGER FLERE BOLIGER

Visningen er godt i gang og flere interesserte er innom. Blant dem er Frida Lødrup. Hun er 26 år og nyutdannet arkitekt. Hun jobber i Oslo, men pendler fra hjembyen Hamar i påvente av å finne seg et sted å bo i hovedstaden. Hun forteller at det hardt å være førstegangskjøper i dagens marked.

– Jeg hadde egentlig et mål om å flytte til Oslo innen mai, men det har jeg ikke nå lenger. Siden jeg er førstegangskjøper, har jeg ikke råd til så veldig stort, og da blir kvadratmeterprisen veldig høy, forklarer Lødrup.

Hun mener det er tydelig at Oslo-markedet trenger flere av de mindre leilighetene i årene som kommer.

Rognkjeks Foto: Inge Knoff (CC BY-NC 2.0)

Årlig dør rundt 24 millioner rensefisk

Lakseoppdrett er Norges tredje største inntektskilde, men dyrevelferden blir ikke overholdt for rensefisken, mener veterinær og professor Trygve Poppe.

FISK

ANNA HELENE FOLKESTAD

Førstegangskjøper Frida Lødrup (t.v) får svar på sine spørsmål om leiligheten av eiendomsmegler Kaci Svanemyr (t.h)

–Tilgangen på små boliger er lav, og det vises med at de ofte blir solgt for mye over takst. Et tiltak kan jo være å bygge mer, men selvfølgelig bygge med kvalitet, sier hun.

MANGFOLD I BYEN

En som arbeider mye med boligpolitikken i byen, er SVs leder i Oslo, Sunniva Holmås Eidsvoll. I oktober i fjor ble byrådserklæringen for de neste fire årene lagt frem. I erklæringen er det blant annet et helt kapittel om omhandler boligutbygging.

– Med så høye boligpriser handler det mye om hva slags type by som skal være god å vokse opp i. Stadig færre med normale og lave inntekter har ikke mulighet til å bosette seg i flere deler av byen. Dermed blir ikke nabolagene så mangfoldige, sier hun.

AKTIV BOLIGPOLITIKK

Eidsvoll forteller at bystyret ønsker

å føre en aktiv boligpolitikk i årene som kommer.

– Med det mener jeg at kommunen skal ta grep for å skaffe flere boliger som er rimelige. Det vil si boliger som er tilgjengelig til under markedspris, enten leieboliger eller boliger man kan kjøpe. Vi har lyst til å teste ut begge deler. De neste fire årene skal vi sette i gang arbeidet med minst 1000 slike boliger. På sikt ønsker vi at 20 prosent av boligene skal være såkalte rimelige boliger. Dette er et langt prosjekt som vil ta tid, sier Eidsvoll

MINDRE SENTRALT

Eiendomsmegler Kaci Svanemyr slukker lysene og pakker sammen sakene sine før hun låser dora. I morgen starter budrunden, og flere har skrevet seg opp på visningsliste. For de fleste av disse vil boligjakten fortsette videre utover våren.

Svanemyr har noen gode råd til de førstegangskjøpere hun treffer.

Miljøpartiet de grønne (MDG) har på partiprogrammet sitt.

– Det er for tidlig å konkludere med at lykkede merder er den optimale løsningen, sier Bredeesen.

Hun forteller at The Salmon bare er et visningscenter og restaurant, og de støtter seg på forskning. Hun sier at de har et bra samarbeid med Norges miljø- og biovitenskapelige universitet (NMBU).

– Vi har et produkt vi kan være ekstremt stolt over, og vi har en meget ansvarlig næring og myndigheter, den er på ingen måte glorifisert, sier Bredeesen.

KRITISK

Administrerende direktør for Sjømat Norge Geir Ove Ystmark sier at vi trenger flere indikatorer enn dødelighet på rognkjeks. Han sier at dagens løsning er en varsom måte å holde lakselusenivået nede. Ystmark er ikke fremmed for å ta i bruk lykkede merder, men er tydelig på at det ikke er så enkelt. – Det er ikke gitt at det er en sesam sesamløsning, men jeg sier ikke at det ikke kan være en løsning, sier han.

Veterinær og professor Trygve Poppe stiller seg svært kritisk til bruken av rensefisk. Han sier at

– I møter med førstegangskjøpere har jeg noen ganger tenkt at de har vel høye krav til den første boligen de skal kjøpe, både standard og beliggenhet. De ønsker å bo i bykjernen. Det er mye å hente på å være åpen for å bo mindre sentralt i Oslo, og kanskje krysse kommunegrensen, sier hun.

Lødrup sjekker lyset på badet.

The Salmon er et usedvanlig lekkert visningscenter, men at den slett ikke viser hele sannheten.

– Hvordan kan de så si rettferdiggjøre den voldsomme bruken av flere millioner rensefisk som stryker med for å produsere laksen? Loven om dyrevelferd gjelder den fisken og, sier Poppe.

Rognkjeks

- Rognkjeks er en benfisk art i rognkjeksfamilien som er vanlig langs norskekysten.
- Rognkjeks er ettertraktet på grunn av at den blir brukt som rensefisk for oppdrettslaksen.
- Rognkjeks bruker leppene sine til å suge vekk lusen.
- De blir produsert i egne oppdrettsanlegg.
- Det er stort sett bare unge rognkjeks som blir brukt som rensefisk.

KILDE: STORE NORSKE LEKSIKON

Dahlia Egeberg mener det er merkelig at kvinner må betale for noe som ikke er frivillig. Foto: Mali Steinsli Austad

Vil fjerne «mens-momsen»

– I dag har vi en moms på 25 prosent, det samme som vi har på røyk og snus, sier Maiken Sætran Lium fra Sosialistisk Ungdom. Hun mener det bør innføres momsfristak på sanitære produkter som bind og tamponger.

HELSE
MALI STEINSLI AUSTAD

– Det ble så dyrt. Jeg måtte bytte over til en menskopp til slutt. Det ble ikke aktuelt å bruke bind og tamponger lenger. Jeg hadde ikke råd til å bruke så mye penger på det, sier studenten Dahlia Egeberg. Hun hadde selv mens i et helt år, grunnet en dårlig reaksjon på p-stav. Egebergs situasjon er ikke særegen. Hun tror at de jentene som havner i samme situasjon vil oppleve at det tærer på økonomien.

– En pakke koster gjerne mellom 24-34 kroner, og hvis du må betale det beløpet så hyppig, vil det bli en del penger man heller kunne brukt på andre ting, mener Egeberg.

SKAPER ENGASJEMENT

Maiken Sætran Lium fra Sosialistisk Ungdom (SU) mener det er på sin plass med et momsfristak.

– Mensprodukter er nødvendig på grunn av biologisk kjønn, mens for eksempel snus og røyk er helsefarlige produkter. Jeg tenker prioriteringen er helt feil, sier Lium.

BEVISSTGJØR

Det at saken har fått mye oppmerksomhet, er noe Lium tror vil bidra til en bevisstgjøring rundt temaet. – Jeg tror denne saken provoserer mange. Det ser vi også gjennom at en del har slengt seg med i debatten, sier hun.

DELTE MENINGER

Mille Christensen fra Unge Høyre skrev i en kronikk i VG 25. februar at hun er kritisk til momsfristak på mensprodukter. Hun mener vi har større kvinnekamper å bruke tid på.

– Nei, mens ien er ikke luksus. Men skjerpings, det er det nye annet som heller ikke er, skriver Christensen.

- DÅRLIG ARGUMENT

Maiken Sætran Lium (SU) mener det er viktig med et bredt engasjement, men at argumentasjonen til Christensen ikke holder.

– Jeg mener det er et dårlig argument. Det finnes alltid noe som er større og viktigere, og der-

for mener jeg det er feigt å slå i bordet med noe slikt, sier Lium. I dag er moms ien høyere på tamponger og bind enn på eksempelvis brus og sjokolade.

VEKKER OPPSIKT

Finansdepartementet har, i en e-post til Journalen, forklart at merverdiavgiften er en generell avgift på forbruk, og bør derfor om-

fatte alle varer og tjenester. – Derfor skilles det ikke mellom nødvendighets- og luksusvarer eller mellom sunne og usunne varer, skriver Finansdepartementet. Dette mener Maiken Sætran Lium (SU) er feil. Hun tenker at det burde være mulig å innføre et momsfristak på mensprodukter.

– Varer som tyggis er unødvendig å kjøpe, mens mensprodukter er avhengig av i snitt 40 år»

– Jeg mener det er et dårlig argument. Det finnes alltid noe som er større og viktigere, og der-

TROR IKKE PÅ ENDRING

Student Dahlia Egeberg mener også at det er merkelig at det skal være moms på mensprodukter.

– Hvem var det som bestemte at dette er noe man skulle tjene penger på? Jeg synes det er en merkelig tradisjon at staten skal tjene penger

på mens ien, sier Egeberg. Finansdepartementet skriver til Journalen at fritak og særordninger fra momsreglene burde begrenses.

– Fritak og reduserte satser vil gjøre avgiftssystemet mer komplisert og gjøre det dyrere å administrere, både for de avgiftspliktige og for skatteetaten. Fritak og særordninger bør derfor begrenses, skriver de.

Egeberg har ikke troen på at regjeringen vil prioritere denne saken. – Jeg håper det, men jeg tror ikke det kommer til å skje. Dette er nok ikke en sak på lista over hva de vil gjennomføre, sier hun.

Dahlia Egeberg hadde mens i et år. Det ble en dyr affære.

Hva er merverdiavgift?

■ - Merverdiavgift, også kjent som moms, er en avgift vi betaler når vi kjøper varer eller tjenester. Formålet er å skaffe inntekter til staten

■ - Utgangspunktet er at alle varer ilegges den generelle merverdiavgiftssatsen på 25 prosent

■ - Merverdiavgift på næringsmidler, det vil si matvarer, er redusert til 15 prosent

Retusjert reklame skal merkes

Regjeringen ønsker å merke retusjert reklame for å redusere kroppspress. Norske redaktører er skeptiske til et slikt ansvar.

HELSE
DINA PALOS

Regjeringen vil merke all retusjert reklame der bilder av personens kropp avviker fra virkeligheten. Det skal tydelig fremgå at bildet er retusjert. Barne- og familieministeren, Kjell Ingolf Ropstad, tror det vil bidra til å redusere barn- og unges følelse av kroppspress.

KROPPSPRESS OG REKLAME

Det er en sammenheng mellom reklame, kroppspress og psykisk helse forklarer Statens institutt for forbrukerforskning (SIFO) i rapporten som er grunnlaget i høringsnotatet. I rapporten svarte 85 prosent av jentene og 30 prosent av guttene at de opplever kroppspress.

Unge forteller at de opplever at modellene og skjønnhetsidealene som fremmes gjennom retusjert reklame bidrar til kroppspress og opprettholder urealistiske og unaturlige kroppsidealer, sier SIFO forsker, Kamilla Knutsen Steinnes. Steinnes forteller at ungdommene i deres forskning har etterlyst en lovendring i markedsføringsloven. Merking av retusjert reklame kan redusere kroppspress gjennom bevisstgjøring. Amedia AS og Norsk redaktørforening (NR) er

blant de som har sendt inn forslag til høring på redaktørenes vegne.

ØNSKER IKKE ANSVAR

NR mener at redaktørene ikke skal ha et ansvar for å merke retusjert reklame. De mener at et slikt pålegg bryter med grunnleggende prinsipper for redaksjonell uavhengighet og redaktørenes selvstendighet og ansvar.

– Vi mener kravet om retusjering ikke kan rettes mot den som formidler reklame, men må avgrenses til de som bestiller og lager reklamen, sier generalsekretær i NR, Arne Jensen.

For norske medier vil utfordringen være at man i praksis må si nei til annonsers formidlet gjennom internasjonale annonsesørser. Det vil være nærmest umulig å kontrollere disse annonsene for de som formidler dem. Jensen forteller også at konsekvensene ved en slik endring trolig vil frata norske mediehush store annonsinntekter, i en tid hvor annonseinntektene allerede er på vei nedover.

Stig Finslo fra Amedia AS er enig med Norsk redaktørforening, og mener de vil tape betydelige inntekter som i dag finansierer av de

Illustrasjonsfoto: Dette bildet er ikke retusjert

Bildet er retusjert og modellen har fått smalere midje og større hofter

redaktørstyrte mediens journalistikk.

- FUNGERER IKKE I PRAKSIS

Dagens reklamemarked fungerer slik at den enkelte redaktør aldri vil se annonsen for den kommer på trykk, og heller ikke nødvendigvis vil være oppmerksom på den, forteller Finslo.

Finslo mener at det ikke vil fungere i praksis med mindre avisene etablerer kostbare kontrollsystemer. Det vil også føre til at annonsørene da heller benytter seg av andre kanaler som ikke er omfattet av denne loven.

– Dette er et innbrytning i yttingsfriheten. Derfor burde det være annonsørene som blir ansvarliggjort, sier Finslo.

JURIDISKE KONSEKVENSER

Dersom loven blir endret er det Forbrukertilsynet som vil kontrollere at loven blir holdt. For å kunne vurdere om bildet er retusjert, ønsker Forbrukertilsynet å se originalbildet for å sammenligne med

reklamebildet.

– I utgangspunktet bør man kunne se ut ifra de to bildene hva som er fikset på og ikke. Mindre endringer vil være vanskeligere å avdekke, forteller advokat, Morten Grandal.

Dersom man begår grove lovbrudd på markedsføringsloven kan en få et forbudsvedtak. Hvis man bryter dette vedtaket må man betale en bot, som kan være mellom 100 000 og opp mot 1 000 000 kroner.

– Hvor stor straffen blir kommer an på hvor grovt lovbruddet er. Det som vurderes er hvor mange ganger lovbruddet har blitt begått, hvor kjent personen eller bedriften er, om personen var klar over lovreglene før publisering, og deres økonomiske tilstand, forteller Grandal.

Grandal vil likevel påpeke at de reklamene med mindre endringer vil bli vanskeligere å avdekke. Forbrukertilsynet vil normalt ikke prioritere å ta slike saker til behandling. Utfordringen kan være å få bevis, spesielt fra internasjonale annonsører.

– Dersom Stortinget bestem-

Kun ett behandlingstilbud

Stortingsrepresentantene fra Sosialistisk venstreparti (SV) har prøvd å sikre alternative behandlingstilbud for transpersoner. Representantforslaget ble stemt ned.

HELSE
ANASTASIA MØYLAND

I en grå bygning i Oslo sentrum har foreningen Fri sine arbeidsplasser. Fri er en forening for kjønns- og seksualitetsmangfold som ønsker et samfunn der alle mennesker kan leve ut sin kjønnsidentitet og sin seksualitet. En av de ansatte i foreningen er den 33 år gamle trønderen Luca Dalen Espseth. Han jobber som rådgiver i kjønnsmangfold og har en master i kjønnsstudier.

FORTSATT DISKRIMINERING

Fri er et sted der ingen skal føle seg bundet eller begrenset. Rådgiveren Espseth forteller at det fremdeles er problematisk på nesten alle måter

– Det er både mye diskriminer-

Nicholas Wilkinson (SV) og Bent Høye (H) diskuterer behandlingstilbudet for transpersoner i Stortinget. Foto: Anastasia Møyland

ing og undertrykkelse, så likestilling er noe vi i Fri jobber med, sier Espseth.

ET PROBLEMATISK TILBUD

Videre forteller Espseth at han selv er transperson og har vært gjennom behandlingstilbudet som gis på Rikshospitalet. Han mener tilbudet er problematisk på nesten alle måter

teller Espseth at det både er lang ventetid og for dårlig oppfølging av medisinske behandlinger.

– Jeg mener at folk blir satt på feil doser med hormoner og legene har for lite kontakt med pasientene. Mange opplever press på å gjennomgå en kjønnsbekreftende behandling de ikke ønsker seg, i noen tilfeller blir folk blir feilkjønnet. Noen får beskjed om at de er

nødt til å være mer feminine eller maskuline og folk får spørsmål om seksualiteten sin og hva slags seksuelle fantasier de har, sier Espseth.

Rådgiveren fniser og sier at det er flere faktorer som spiller inn på at han ikke syns tilbudet er bra nok, men påpeker at det har blitt bedre de siste årene.

– Dersom jeg skulle ha laget et ideelt tilbud, så hadde det sett radikalt annerledes ut enn det gjør i dag, sier Espseth mens han fniser litt.

EN VOLDSOM ØKNING

13. juni 2019 la fire stortingsrepresentanter fra SV frem fem forslag om å sikre alternative behandlingstilbud for transpersoner. Forslagene var på grunnlag av at transpersoner bare har ett offentlig behandlingstilbud i Norge i dag. Dette tilbudet gis på Rikshospitalet ved Nasjonal behandlingstjeneste for transseksualisme.

Høyrepolitiker Erlend Larsen sier det er et viktig tema som løftes i representantforslagene. Han sier at tilbudet som gis ved Rikshospitalet er godt, men at kapasiteten er altfor liten i forhold til den voldsomme økningen de har sett de siste ti årene.

– I 2012 ble det henvist 33 per-

soner til Nasjonal behandlingstjenesten for transseksualisme. Seks år senere ble det henvist 206 personer, med andre ord en økning på 173 personer. Den markerte økning på så få år gir utfordringer for både den Nasjonale behandlingstjenesten for transseksualisme og det enkelte mennesket som blir berørt.

Videre forteller Larsen at statsråden har bekreftet at den nasjonale behandlingstjenesten har kapasitetstutfordringer, og at økt bemanning ikke har klart å kompensere for den store økning i antall henvisninger.

Høyre stilte seg positive til deler av SV sine forslag.

FERDIGBEHANDLET

25. februar i år ble forslagene som ble fremmet av stortingsrepresentantene fra Sosialistisk Venstreparti behandlet. Stortinget vedtok ikke forslagene grunnet få stemmer.

– Kirurgi og hormonbehandling er svært inngripende og til dels irreversible behandlinger som er forbundet med risiko for alvorlige komplikasjoner og bivirkninger, sa Kjersti Toppe fra Senterpartiet.

De fleste politikere argumenterte mot fordi de mente at det i stor grad er barn og unge som ønsker en slik behandling.

Akershus Sosialistisk Ungdom maler en kjempetampong på banneren til 8.mars-toget. Foto: Emma Victoria Hegnar

Kritiserer kvinnedagens paroler

Mathilde Tybring-Gjedde (H) reagerer på at man ikke kan stille med paroler som strider imot hoved-parolen i 8. mars-toget. Det har heller aldri vært aktuelt for henne å delta.

KVINNEDAGEN
EMMA VICTORIA HEGNAR

– Kan vi ikke male en kjempetampong på høyre side av banneret, som er dyppet i blod?
– Ja! Og så kan vi dele ut gratis tamponger og bind til alle i toget.
En sen kveld i slutten av februar er Akershus Sosialistisk Ungdom (SU) samlet i hovedhuset til Sosialistisk Ungdom på Tøyen i Oslo. De sitter samlet rundt et hvitt laken som dekker nesten hele gulvet i samlingslokalet. Kveldens oppgave er å male et banner til 8. mars-toget som er rett rundt hjørnet.
– Vi skal male et banner som kan inkludere alle kvinner og den politikken vi står for, sier leder for Akershus SU, Audun Kristoffer Nistad.
– Da synes jeg vi skal fronte politikken til SU, å gå for «gratis bind og tamponger til alle kvinner,» sier en

av deltagerne til møtet.

Allerede på søndag er det duket for den internasjonale kvinnedagen, **ÅPENT FOR ALLE KVINNER Å DELTA**
som årlig markeres rundt omkring i landet med 8. mars-tog. Under parolemøter som arrangeres av 8. mars-komiteen blir det vedtatt offisielle paroler. Årets hoved-parole er «Abort er kvinners valg- Fjern nemndene.»
Hanne Størset, pressekontakt for 8. mars-komiteen i Oslo, forteller at parolemøte er et åpent arrangement for alle kvinner, og alle har hver sin stemmerett. De eneste som ikke kan stemme på paroler, er de som definerer seg som menn.
– Vi starter opp med konstituering på høsten, og har et møte hvor vi diskuterer hvilke saker som er viktige i år. Noen paroler går selvfølgelig

gelig også igjen i flere år, som eksempelvis likelønn, uttaler Størset.
– 8. mars komiteen er et mangfold. Vi består av utrolig mange ulike grupper, organisasjoner, par-

Lederen for Akershus Sosialistisk Ungdom Audun Kristoffer Nistad og SU-medlem Julia Sunde skal støtte opp om parolene under årets 8.mars-tog.

tier og foreninger. Det gjør at veldig mange vil ha sin parole, fordi de vil fremme sine saker, sier Størset.
Videre forklarer hun at det er parole-frihet, og man kan komme med egne paroler i toget, så lenge de støtter opp om hoved-parolene som allerede er vedtatt.
– Man kan derimot ikke komme med paroler som strider mot parole-grunnlaget, fordi det er noe vi vedtar. Men det hender at det kommer noen mot-paroler, sier Størset.

ØNSKER IKKE Å DELTA I TOGET
Selv om man som utgangspunkt kan komme med egne paroler til 8.mars toget, reagerer Mathilde Tybring-Gjedde, stortingsrepresentant for Høyre, på at man ikke kan komme med paroler som strider med hoved-parolene.
– Det har aldri vært aktuelt for meg å gå i 8.mars toget. Jeg mener at mange av hoved-parolene ikke er kvinnekamp, men politiske saker som fronter venstre-siden, uttaler Mathilde Tybring-Gjedde.

– Problemet er nok at de som står bak 8.mars toget, mener at de representerer den objektive sannheten for hva som er riktig for kvinner. Og det er jo da en ideologisk holdning som jeg er skeptisk til, sier Tybring-Gjedde.
Høyrepolitikeren sier videre at kvinner ikke er en homogen gruppe, så man har også forskjellige måter å definere seg selv som fem-

inist.

EN DAG FOR ALLE
Mathilde Tybring-Gjedde forteller, på tross av at hun ikke ønsker å markere 8.mars i toget, at det fortsatt er mange paroler som hun også

Mathilde Tybring-Gjedde, stortingsrepresentant for Høyre. Foto: Hans Kristian Thorbjørnsen.

støtter opp om.
– Mange av parolene er jo også bra og allsidige, som eksempelvis trakassering av kvinner, sier Tybring-Gjedde.
Videre sier hun at hun vil kjempe for likestillingen hver gang hun har mulighet til det, men har ikke noe behov for å vise seg i toget. Hun ønsker heller å markere den internasjonale kvinnedagen på sitt eget vis.
I 8. mars-komiteen synes de også det er bra at andre som ikke ønsker å delta i toget, markerer dagen på andre måter. Hanne Størset, pressekontakt for 8. mars-komiteen i Oslo, forteller at de som er uenig i parolene som er vedtatt, lar være å delta og heller synliggjør sitt standpunkt på en annen måte.
– Vi syntes jo også det er bra at det er et mangfold og at man kan finne et arrangement til enhver smak for å markere kvinnedagen på den måten man selv ønsker det, uttaler Størset.

– De som står nærmest, bør ta beslutningene. Vi ønsker å gi mer makt til bydelsutvalgene. De har krav på medvirkning, sier bystyreprerentanten.
Sp har lenge vært spesielt opptatt av grøntområder som hager, parker og skoger og matjord. Det viser seg også på jubileet.
– I Oslo er vi spesielt opptatt av kolonihagene og åpning av elver og bekker. De ligger elleve bekker under Oslo som nå skal graves opp, forteller Sandkjær.
Slagsvold Vedum ler og gestikulerer med armene mens han forteller hvor høyt han elsker å snakke om Senterpartiet.
– Det blir en beinhard kamp herfra og inn. Høyre og Fremskrittspartiet kan ikke få makt i fire nye år. Det vil føre til større forskjeller i samfunnet vårt. Vi skal sørge for at

for samfunnsforskning. Han forklarer at Sp fremdeles er et lite parti og mener det er en grense for hvor mye man kan si om et parti som gir lite utslag i store undersøkelser.
– Senterpartiet har en tydelig stemme mot den sittende Solberg-regjeringen, sier Bergh.
Han mener at å stemme Sp er en nasjonal trend som Osloborgere også følger. Han forteller at det er

MAKT OG MAT TIL FOLKET
mange som er i opposisjon mot regjeringen, også i Oslo.

FREMDELES ET LITE PARTI
særegenhet nå enn vi var før, sier Vedum.
Johannes Bergh er leder av Stortingsvalgundersøkelsen ved Institutt

har jobbet hardt for å få frem

sakene sine.
– Ullevål sykehus har vært en viktig sak for oss. Vi ønsker ikke at sykehuset skal legges ned. Kjernen i politikken vår handler om at vi vil at tjenestene skal være nær folket. Dermed trenger vi gode lokalsykehus med god kapasitet, sier politikeren.
«Senterpartiet. Nær folk i 100 år» står det skrevet på skjermen fremst i salen.
– Vi har vokst fordi vi er stoltere av oss selv. Vi er stoltere av vår

ØKT OPPSLUTNING
2017 hadde partiet en nasjonal oppslutning på 10,3 prosent, mens i 2019 var oppslutningen på 14,4 prosent. Sandkjær forteller at partiet

Trygve Slagsvold Vedum:
– Vi har vokst fordi vi er stoltere av oss selv

Senterpartiet (Sp) blir hundre år, og har sin største oppslutning i Oslo i partiets historie.

PARTIPOLITIKK
LINEA CELINE. SØGAARD

Et herskabelig festlokale i Øvre slottsgate i Oslo huser festkleddesenterpartivelgere. Grønne ballonger henger langs sideveggene i salen. Bjørg Sandkjær klapper i hendene for å få folk til å sette seg – festen er i gang.
Bjørg Sandkjær har vært Sps representant i bystyret i Oslo siden valget i 2019. Sandkjær er Sps første representant i bystyret i Oslo på 24 år. Ved fylkes- og kommunevalget i

Dyrere å være bonde i Lillestrøm

Terje Fossen-Hellesjø har troa på at det nye landbrukskontoret vil være spesielt bra for de som opprinnelig er fra Skedsmo kommune. Foto: Eira Egner

Den nye kommunen Lillestrøm har høye gebyrer. Dette gir konsekvenser for bønder som tidligere tilhørte Sørumsand kommune.

JORDBRUK
EIRA EGNER

Etter kommunesammenslåingen har tre landbrukskontor blitt til ett lokalt kontor i Lillestrøm kommune.
Kjøkkenet fylles med damp fra kaffetrakteren. Ved siden av kjøkenbordet står det en vedovn som er trygt inngjerdet, slik at barna ikke skal brenne seg. Praten går lett mens bonden Terje Fossen-Hellesjø smører et par brødsriver til lunsj.

Han er 33 år gammel, kommer fra Sørumsand og har drevet gården siden han fylte 18 år. Etter kommunesammenslåingen i januar 2020 er Fossen-Hellesjø nå en del av Lillestrøm kommune.

GEBYRENE ØKER
Fossen-Hellesjø sier at bondene i Sørumsand ikke vil merke overgangen til det nye landbrukskontoret i Lillestrøm kommune. Han tar en god slurk av kaffen, og nevner at det heller er de økte gebyrene som bøn-

dene vil føle på.
– I det store og det hele er ikke det sånn kjempeforskjell, men det er klart at man virkelig vil merke gebyrene om man skal bygge for eksempel ny låve, et fjøs eller et potetlager, sier Fossen-Hellesjø.
En bonde som tidligere tilhørte Sørumsand kommune og brukte 10 000 kubikkmeter vann i året, betalte 153 000 kr. Mens i Lillestrøm kommune, må den samme bonden betale 244 000. Det er en økning på omentrent 60 prosent, forklarer Fossen-Hellesjø.

DYRERE Å VÆRE BONDE I LILLESTRØM
Avdelingsleder for forvaltning og utvikling i Lillestrøm kommune, Vidar Almsten, bekrefter at det

enkelte tilfeller vil være dyrere å være bonde i Lillestrøm enn i Sørumsand.
– Det er riktig at Sørumsand hadde et unntak for driftsbygninger i landbruket, som gjorde prisen veldig lav, sier Almsten.
Samtidig mener Almsten at bondene fra Sørumsand ikke vil merke så mye til sammenslåingen.
Han påpeker derimot at bondene fra Skedsmo vil se en forskjell på landbrukskontoret
– Jeg tror det vil bli ganske så likt for bondene fra Sørumsand, Skedsmo, Sørumsand og Fet har jo organisert landbrukskontoret veldig forskjellig. Skedsmo hadde regionalt samarbeid med Oslo, Lørenskog, Nitvedal og Rælingen. Lillestrøm har valgt å gå ut av dette, og etablere sitt

eget landbrukskontor, som Sørumsand og Fet har hatt tidligere, sier han.

LANDBRUKSKONTOR PÅ SØRUMSAND
Avdelingsleder for landbrukskontoret i Lillestrøm kommune, Torunn Engebretsen Hoel, sier at lokaliseringen av landbrukskontoret kan være en utfordring for samarbeidet med resten av kommunen. Landbrukskontoret er nemlig lokalisert på Sørumsand, mens flesteparten i kommunen sitter i Lillestrøm. Hun forteller videre at de jobber med å få på plass gode kommunikasjonsrutiner.

Avdelingslederen Vidar Almsten forklarer at landbrukskontoret er plassert på Sørumsand på grunn av plass.
– Hele lokaliseringsskussjonen gikk ut på at man skulle bruke eksisterende lokaler i hele kommunen, sier han.
Almsten sier at dette også er for å redusere leien, og at landbrukskontoret i Sørumsand er best egnet med tanke på kapasitet, plass og at de er nærmere bondene.

BÅDE POSITIVT OG NEGATIVT
Katten Einar kommer tuslende inn på kjøkkenet. Den langhårete katten hopper opp ved siden av Fossen-Hellesjø. Han koser med katten, mens han sier at lokaliseringen av landbrukskontoret på Sørumsand, kan være en svakhet. Det er nemlig landbrukskontoret som forvalter jordbruksloven. Bonden forklarer at det er mange byggesaker og reguleringssaker som berører denne loven. Sakene blir vurdert i Lillestrøm sentrum, mens de som forvalter jordbruksloven sitter ca to mil unna på Sørumsand.

På den andre siden mener han at plasseringa på Sørumsand er det beste for bondene.
– Samtidig sitter de nærmere bonden, og da er det jo mye lettere for bonden å besøke landbrukskontoret. Sånn sett tenker jeg at det er viktig at landbrukskontoret er der bondene er, sier Fossen-Hellesjø.

Gebyrøkning for driftsbygg på 1200 kvm
■ Tilkoblingsgebyr, vann: ca. 82%
■ Vanngebyr (10000kW) : ca. 60%
■ Byggesaksgebyr: ca. 533%

Vil forstå helse og juss

Språkrådet jobber hardt for å få klarere og mer tydelig språk i det offentlige og mange fagmiljøer.

SPRÅK

MARIANNE NESS JOHNSEN

«Klarspråk» er et samarbeid mellom Språkrådet, Digitaliseringsdirektoratet og tidligere Fornyings- og Administrasjonsdepartementet. Klarspråk jobber for at informasjon i offentlige publikasjoner og offentlige brev skal være mer forståelig. Margrethe Kvarenes er tilknyttet Klarspråk og jobber i Språkrådet. Hun nevner at det er mange yrkesgrupper som hadde hatt godt av et klarere språk. Likevel har Klarspråk en satsing spesielt på helsespråk og juridisk språk.

– Vi fikk stadig flere henvendelser fra helsesektoren om vi kunne hjelpe dem med språket og gjøre det klarere. Da skjønte vi at det var viktig for veldig mange personer, som ofte er i en sårbar posisjon, sier Kvarenes, seksjonssjef for Klarspråk.

Tilstrekkelig med informasjon kan være betryggende for pasienter og pårørende, og det er viktig at pasienter er informert nok til å kunne være med på å ta beslutninger sammen med helsepersonell, mener Kvarenes.

Hun merker at skrivevanene til folk har endret seg siden prosjektets start.

– Det vi merker er at klarspråk begynner å bli mer og mer selvfølgelig, sier hun.

– JUSSEN LÆRER Å LESE, MEN IKKE Å SKRIVE

Jusstudenter lærer jo å tolke regler som er gitt. De lærer i begrenset grad å skrive lov og skrive en kontrakt, sier Jon Christian Nordrum, prosjektleder for Klarspråk i juridisk forskning og undervisning.

Prosjektet er en avtale mellom Det Juridiske Fakultet ved Universitetet i Oslo og Kommunal- og moderniseringsdepartementet. Det ble startet opp i 2016. Nordrum mener det er viktig å tenke på hvem det er man skriver for.

– Det er en stor forskjell mellom en journal innenfor helsevesenet og en lov. Journalen handler om et tilfelle og henvender seg stort sett til en lege. En lov retter seg mot store deler av befolkningen, sier Nordrum.

Det er lettere å få hjelp til tolkning av en journal enn en lovtekst, ifølge prosjektlederen.

Når du har en journal så vil det også være sånn at du har forutsetningsvis en lege som kan forklare deg journalen. Ofte er det ikke like lett å få forklaringer til en lov, sier Nordrum.

– Er det noe fare for et faglig upresist språk ved å forenkle det?

Illustrasjon: Marianne Ness Johnsen.

– Nei, det er ikke motsetninger mellom et presist språk og et forståelig språk, men det er ikke et mål å forenkle språk. Man kan falle i den fallgruven at man tenker at språk skal være enklest mulig. Det kommer an på hvilken oppgave det språket har, sier Nordrum.

Han har selv opplevd å misforstå en tekst da han skulle søke om barnehageplass for sin førstefødte. Da misforsto han reglen om prioriterte barnehageplasser som resulterte i en og en halv times reisetid til en barnehageplass i en annen bydel.

På samme tid ble jeg spurt av Kunnskapsdepartementet om jeg kunne sitte i barnehageutvalget, fordi de oppfattet at jeg var en ekspert i barnehagerett, sier han.

Nordrum sier også at han tør å påstå at han hadde gode forutsetninger for å sette seg inn i regelverket.

Dette er et eksempel på at Oslo kommune ikke klarte å kommunisere forskriften til meg som mottaker og borger, sier juristen.

Staten har jobbet for et klarere lovspråk siden 2011, blant annet har fire utvalgte lover blitt skrevet om.

DET SKRIFTLIGE HELSESPRÅKET ER VANSKELIG

Kvarenes sier at de får henvendelser fra folk som er opprørt over uforståelige brev. En del av disse henvendelsene har dreid seg om språk i helsesektoren.

– Det dreier seg om journaler som er fulle av medisinske faguttrykk og hvor folk føler seg veldig hjelpeløse når de skal lese og forstå den, sier hun.

I 2019 lanserte Helse- og omsorgsdepartementet en strategi for å øke pasienters helsekompetanse i befolkningen. Dette innebærer at pasienten skal få nok kunnskap til å ta beslutninger vedrørende eget liv sammen med helsepersonellet. Et av tiltakene er at den skriftlige informasjonen som gis til pasienten skal være forståelig. Kvarenes mener etter egne erfaringer at helsepersonell generelt er

flinke til å formidle informasjon muntlig.

– De er utrolig gode på å forberede folk på hva som venter og forklare alt om hva du kan forvente, sier hun. Likevel har helsepersonell et forbedringspotensial i det skriftlige språket, ifølge seksjonssjefen.

– Man får gjerne en del brosjyrer og skriftlig materiell med seg, og de er gjerne ikke tilpasset. Det skriftlige materialet er ofte vanskelig å forstå, sier Kvarenes.

Margrethe Kvarenes har jobbet med klarspråk i 11 år. Foto: Marianne Ness Johnsen

– Alle ønsker mindre rus

Torgeir Fossli er nestleder i Telemark og Vestfold Venstre og mener avkriminalisering er veien å gå.

RUS

SYNNE NIELSEN SOLBAKKEN

Skien har den siste måneden mistet tre unge mennesker som følge av rus. Regjeringen vil gjennomføre en rusreform.

– Vi har hatt en politikk som ikke har forandret seg så mye de siste årene, men likevel har det vært mange overdosedødsfall og store rusproblemer, sier Torgeir Fossli, nestleder i Telemark og Vestfold Venstre.

INGEN LEGALISERING

Det store grepet i rusreformen er at ansvaret skal overføres fra justissekretoren til helsesektoren. Dette vil si at det som tidligere førte til straff, nå skal føre til helsehjelp.

– Da er det snakk om avkriminalisering. Mange misforstår og tenker det da er en legalisering, sier Fossli.

I en kronikk på politiet.no skriver politidirektør Benedicte Bjørnland at rusavhengige bør få helsehjelp og ikke straff, men at samfunnet ikke kan risikere økt bruk av narkotika.

– I samfunnsdebatten har flere tatt til orde for å avkriminalisere bruk og besittelse av alle typer narkotika. Jeg mener at dette ikke er riktig svar på narkotikaufordringene, skriver Bjørnland.

– Alle ønsker jo mindre rus, sier Fossli.

Fossli synes også de som ikke nødvendigvis er rusmisbrukere,

men tester det, også bør få mulighet til å få hjelp.

– Når du får et forelegg, ligger det på vandelen din. For en dumhet man gjør, kan konsekvensene være ganske store, sier Fossli.

BØR VÆRE FORBUDT

Esther Buer i Fremskrittspartiet sitter i bystyret i Skien. Hun mener den nye rusreformen er naiv.

– Det handler om at det burde være forbudt å bruke og besitte narkotiske stoffer. Det er naivt å la ungdom med fem gram amfetamin i lomma gå fri, sier Buer.

Likevel synes hun det er viktig at rusmisbrukere får den hjelpen de trenger.

– Med regjeringens rusreform vil det fremdeles være ulovlig å bruke og besitte for eksempel cannabis, men om man blir tatt vil man få behandling, ikke straff, sier Buer.

Pavel Nilsen mener det er bra å fokusere på hjelp framfor straff. Foto: Martha Monasdatter Lynne

Heier på rusreformen

Flere helsepersonell og rusavhengige ønsker lovendringen velkommen.

RUS

MARTHA MONASDATTER LYNNE

Regjeringen har som mål å gjennomføre en rusreform i Norge. Formålet er å tilby helsehjelp heller enn straff for mindre narkotika-lovbrudd knyttet til egen bruk.

Det er en kald februar morgen og sykepleierne Gunnar Simonsen Thingnes og Maria Helseth Greve gjør seg klare til dagens arbeidsøkt. Papirskjema og bager med utstyr bæres ned til en sølvgrå varebil. På bilen står det skrevet «Sykepleie på hjul» med røde bokstaver.

Tiltaket er i regi av Francis-kushjelpen i Oslo, og har som mål

å tilby lavterskelhjelp til rusavhengige med fokus på skadereduksjon. Greve åpner skyvedøren og klyver inn i baksetet. Hun setter fra seg bagene og putter hvite plastposer i to søppelbøtter som står på gulvet i bilen.

ENDRE SYNET PÅ RUSAVHENIGHET

Thingnes og Greve har mange tanker om rusreformen. En av reformens målsetninger er å redusere stigmaet knyttet til det å være rusavhengig. Dette er noe sykepleierne er opptatt av. Reformen foreslår terskelverdier for narkotiske stoffer. Personer som blir tatt med brukerdoser innenfor terskelverdiene skal ikke straffes, men henvises til samtaler med rådgiver.

Første stopp for dagens kjøretur er å hente medisiner hos Kirkens Bymisjon 24SJU, en gateklinikk for folk i rusmiljøet.

Greve og Thingnes tror deres syn

på rusreformen er preget av at de jobber med de tyngste brukerne.

– Det virker ikke som straffer fungerer slik det er i dag. Det kan ha en avskrekkende effekt på noen, men det kan også gjøre at man ikke oppsøker hjelp, sier Greve.

FRA STRAFF TIL HJELP

Tore Sørensen, seniorrådgiver ved Helse- og omsorgsdepartementet, har vært involvert i arbeidet med rusreformen.

– Reformen skal ha en forebyggende effekt, og at man kommer inn med hjelp på et tidligere tidspunkt, sier Sørensen.

Fra Torshov går turen innom Grünerløkka før bilen parkeres på en av sine faste plasser utenfor Oslo City. Thingnes viser fram utstyret de har i bilen: sterile sprøyter, kokekar, sterilt vann og pukk - beholdere til å oppbevare brukte sprøytespisser i. Samtidig kommer det folk bort til bilen for å hente det de trenger. Pavel Nilsen er en av dem. Han ønsker også reformen velkommen og

er fortvilet over hvordan enkelte blir behandlet av politiet i dag.

– Vi må unngå at politiet jager folk rundt, sier Pavel Nilsen. Han mener det er bra at fokuset skal være å gi folk hjelp heller enn straff, men at det må komme flere hjelpeordninger.

ANSVAR TIL KOMMUNENE

Klokka nærmer seg elleve og Sykepleie på hjul bestemmer seg for å kjøre videre til Aker brygge. Sykepleierne har fortsatt mange timer igjen på jobb.

Thingnes og Greve tror det er bra hvis helsesektoren skal følge opp i større grad enn de gjør i dag. Det er ikke planlagt at kommunene skal få nye midler i møte med omleggingen. Thingenes tror ikke det er et problem. Slik han ser det har kommunene allerede ruskon-sulenter som kan håndtere de nye oppgavene, men påpeker samtidig at de sikkert kunne trengt noe ekstra ressurser.

Sørensen fra Helse- og omsorgsdepartementet understreker at kommunene i landet allerede har et tjenestetilbud for rusavhengige, og at det er uvisst hvor mange nye henvendelser kommunene vil måtte håndtere.

Anne Jensen, spesialrådgiver fra KS (kommunesektorens interesse- og arbeidsgiverorganisasjon), sier at slik reformen ser ut i dag vil kommunene få flere oppgaver uten at det følger med penger til å løse dem.

– Det er jo nye oppgaver for kommunene å gjennomføre samtaler med alle som politiet pågriper. Det er riktig at kommunene allerede følger opp folk med langvarige rusproblemer, men her er det jo også snakk om et antall som ikke er kjent for kommunene fra før av, sier Jensen.

Journalen prøvde å komme i kontakt med Politidirektoratet og Oslo Politidistrikt, men de ønsket ikke å uttale seg på nåværende tidspunkt.

HELSETILBUD

JONAS GARD STEEN ANDERSEN

En fellesnevner for helsestasjonene er at det skal være ansatt en mannlig helsesykepleier for å imøtekomme guttene som kommer dit. Dette skal fungere som et forebyggende tiltak for at unge gutter skal få en trygg arena å åpne seg på.

–Bydel Frogner i Oslo har tidligere hatt stor suksess med en slik helsestasjon, som spisset seg inn på gutter (12-25 år). Da steg andelen gutter som besøkte helsestasjonen med 200 prosent. Vi tror at en slik praksis vil normalisere det å snakke om egne følelser og utfordringer som gutt, sier Jensen.

TRYGGE OMGIVELSER

Helsestasjonen skal gi gutta trygge omgivelser der de skal erfare at det hjelper å snakke om vonde følelser. –Dette skal fungere forebyggende slik at unge menn i tidlig alder skal bli flinkere til å håndtere sin mentale helse. For meg er det

Krever helsestasjon for gutter

26. februar var det kommunestyremøte på Nesodden. Der fremmet høyrepolitiker Tage Blindheim Jensen (21), via Høyre og SV, et forslag om å opprette en helsestasjon for gutter på halvøya.

viktig at vi fjerner tabuene rundt dette. Kommunen må ta sin del av ansvaret og skape helsetjenester med trygge omgivelser tilgjengelig for alle, konstaterer Jensen.

POSITIV TIL HELSESTASJON FOR GUTTER

Miljøarbeidere på Nesodden videregående skole, Matias Østebø og Wazi Naqvi, er positive til en eventuell helsestasjon for gutter. Førstnevnte har jobbet med elever på Nesodden videregående skole i 15 år. Han har erfaring med at det oftest er gutta som sliter med å fortelle om egne problemer. De eksisterende tilbudene som allerede finnes, preges av et overtall jenter. –Vi er fastgrodd i at det er et

svakhetstegn for menn å utforske sitt eget følelses liv. Det er kulturelt betinget. Derfor er det viktig å bryte ned slik ukultur og legge til rette for at man har slike tilbud som er med på å normalisere at det er bra å tørre å åpne seg, sier Østebø.

Eleiv på Nesodden videregående skole, Matias Gibson (18), sier seg enig med Østebø. Han tror det vil bli enklere for gutter å søke hjelp med et slikt tilbud.

–Jeg tror mange gutter vil føle seg mer komfortabel med å oppsøke en mann i forhold til en dame. En kar har jo samme kropp som deg og deler mange av de samme erfaringene. Jeg vil føle meg mer komfortabel med å

snakke med en mann istedenfor en dame, sier Gibson

Høyrepolitiker Tage Blindheim Jensen forteller at kommunedi-

Matias Østebø og Wazi Naqvi snakker om musikk med elever på Nesodden videregående skole. Foto: Jonas Gard Steen Andersen

rektøren vil komme tilbake med en konkret sak om helsestasjonen senere, men håper de får opprettet et tilbud med mannlig helsepersonell over tid.

–Vi vil følge opp saken i skole- og oppvekstutvalget. Det er en utfordring å rekruttere mannlig helsepersonell, men jeg krysser fingrene for at flere menn vil søke seg til slike stillinger i fremtiden, avslutter Jensen.

Løfter fram skogbruk i klimadebatten

–Jeg vil ha økt aktivitet i skogbruket og mener at vi bør plante mer skog. Vi må pleie skogen som gir oss klimagevinster i fremtiden, sier landbruks- og matministeren.

KLIMADEBATTEN

KRISTINA HÅGENSEN

Olaug Bollestad mener at klimadebatten har blitt for ensidig. Hun sier at vi må snakke mindre om rødt kjøtt og kjøttskam, og mer om hvordan klimagassutslipp i andre sektorer kan reduseres ved å utnytte skogen.

–Jeg vil snu problemstillingen på hodet, fordi all snakk om kjøtt er

i fare for å overskygge mer tungtveiende klimautfordringer, sier Bollestad.

Videre forklarer hun at høyere aktivitet i skogbruket, og mer planting av trær, er et viktig klimatiltak. Dette er fordi trær i vekstfasen tar opp mye CO₂ fra atmosfæren, og etterhvert som trærne blir eldre vil de utgjøre et betydelig karbonlager.

–Det er viktig at landbruket reduserer utslipp av metangass, men det er minst like viktig å øke opptaket av CO₂ i skog- og landarealene. Når det fossile karbonet først slipper ut i atmosfæren vil det være med oss i årtusener. Dette er det virkelige problemet, og her er landbruket en del av løsningen, avslutter Bollestad.

VIL TA MER Plass I BIOØKONOMIEN

Ole Stabekk eier skog på Nesoden i

Viken, og forteller at å være skogeier i dag handler mye om beslutninger om hogst og tilrettelegging for at det skal vokse ny skog.

Han mener at skogen burde brukes mer aktivt i industrien, og trekker fram byggeindustrien som eksempel. De siste årene har bygging med bruk av massivtre trærne blir eldre vil de utgjøre et betydelig karbonlager.

–Bruk av massivtre reduserer byggetiden kraftig, det har mindre CO₂-utslipp enn for eksempel bruk av betong, og om det gjøres riktig kan det også konkurrere på pris, forteller han.

–I framtiden ønsker jeg at skogbruket skal ta den plassen i bioøkonomien som det fortjener. Det er et viktig bidrag til det grønne skiftet, avslutter Stabekk.

–KJØTTDEBATTEN MÅ VI TA

Nora Selnæs, leder i Oslo Grønn

Skogeier Ole Stabekk mener at det bør satses mer på planting av skog som klimatiltak. Foto: Kristina Hågensen

Ungdom, er uenig med landbruks- og matministeren i at vi må fokusere mindre på kjøtt og mer på skog i klimadebatten. Hun vektlegger at man gjerne kan snakke mer om skogbruk i klimadebatten, men at man ikke trenger å snakke mindre om kjøtt av den grunn.

–Kjøttdebatten må vi ta, og vi

må ta den helt til vi får noen gode, konkrete løsninger, mener hun. Selnæs sier også at skogbruk kommer til å være en del av løsningen når det gjelder klimaet samtidig som hun vektlegger at det må gjøres på riktig måte.

–Vi skal selvsagt snakke om skogbruk i klimadebatten, men da må vi også snakke om nødvendigheten av å legge om skogbruket så det blir mer bærekraftig, avslutter hun.

Bioøkonomi

■ Basert på produksjon og fordeling av fornybare biologiske ressurser.

■ Gjør om ikke-fornybare karboner til bærekraftig produksjon.

■ Norge har de beste forutsetningene for å lykkes i bioøkonomien.

KILDE: LANDBRUK.NO

skulle være. Jeg synes de burde prøve å forholde seg politisk nøytrale, sier han videre.

Journalen har vært i kontakt med Kirkerådets leder, Kristin Gunnleiksrud Raaum, på e-post. Hun avfeier kritikken fra Sylvi Listhaug og FpU om Kirken som en politisk aktør.

–Kirken er ikke en politisk aktør. Kirken har alltid tatt opp viktige spørsmål i samfunnet. Listhaug har fulgt dårlig med hvis hun tror det er noe nytt, skriver hun til Journalen.

KAMPEN FOR SKAPERVERKET At barna bør droppe streikingen og klamre seg til skolebenken går ikke marked- og kommunikasjonssjef i KFUK-KFUM, Thea Solstad, med på. Hun mener uttalelsene til FpU er med på å «forvoksne» verden.

Klima på pensum

Både Norsk Medisinstudentforening og Legeforeningen ønsker helsekonsekvensene av klimaendring på pensum i medisin.

UTDANNING

MARLENE LUNDBERG HOLM

Solen skinner inn på lokalene på det medisinske fakultet på Universitet i Oslo (UiO). Det er en lavmælt summing fra travle studenter iført legefrakker og hvite bukser. Her skal framtidens leger formes, og de vil trolig oppleve virkningen av klimaendringene i sitt framtidige arbeid.

Oline Marie Sæther, medisinstudent og leder for medisinsk studentutvalg på UiO, er positiv til at helsekonsekvensene av klimaendringer skal bli en del av pensum. Hun mener likevel at det ikke må legges som en ny forelesning, men heller bli en rød tråd gjennom hele studiet.

–Hvis man legger inn helsekonsekvensene av klimaendringer til studiet som enda en forelesning, i tillegg til alle de forelesningene vi allerede har, er det en dårlig ide. Man må isteden klare å få klima inn som en rød tråd i undervisningen, sier Sæther.

ET HELSEVESEN MED KOMPETANSE

Oppfordringen til de medisinske fakultetene om å legge større vekt på hvordan klimaendringer kan ramme menneskelig helse kom opprinnelig fra Norsk Medisinstudentforening og Legeforeningen. De ønsker et helsevesen som er bedre rustet til å møte de utfordringene vi står overfor i framtiden.

Medisinstudent Oline Marie Sæther mener at klima må være et gjennomgående tema i undervisningen. Foto: Marlene Lundberg Holm

–Det som er viktig for oss er å erkjenne helsekonsekvensene av klimaendringer. Det er en av de store folkehelseutfordringene vi ser, iverthfall når det gjelder global helse. Det vil også prege helsetjenesten i Norge, spesielt fordi det er mer migrasjon i verden, sier Håvard Ulsaker, leder for Norsk Medisinstudentforening.

Håvard Ulsaker forteller at initiativet fra Norsk Medisinstudentforening først har kommet de siste årene. –Fra vår side er dette et ganske nytt engasjement. De siste to-tre årene har vi blitt mer oppmerksomme på helsekonsekvensene av de klimaendringene vi ser, så det har nok gått litt gradvis. Initiativet fra oss har primært vært det siste året, sier Ulsaker.

Han peker på at framtidens leger

må ha bedre kunnskap om varmere klima og ekstremvær.

–Klimaendringer er en utfordring for befolkninger i andre land. Man ser at dette med flatt-migrasjon kan forekomme, og at det blir varmere klima og mer migrasjon. Det er jo ikke utenkelig at det kommer mer ekstremvær og naturkatastrofer i Norge, og at man har et helsevesen med kompetanse til å håndtere slike ting er viktig, sier Ulsaker.

KLIMA SOM EN RØD TRÅD

Vis-à-vis Rikshospitalet ligger et av lokalene til det medisinske fakultet. Her tilbringer studentene store deler av studiehverdagen, og dagene preges gjerne av forelesninger, kurs og praktiske oppgaver.

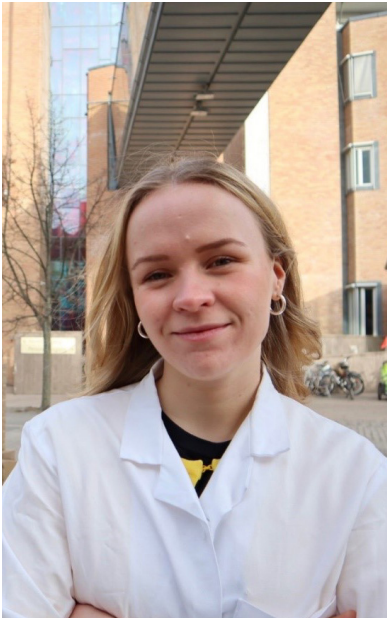
Medisinstudent Oline Marie Sæther tror at klimaendringer på pensum kan resonnerer med

studentene.

–Medisinstudenter generelt bryr seg om omverdenen og miljø. Klima er jo en trend i samfunnet, og det gjenspeiler også de som studerer medisin, sier Oline Marie Sæther.

I gangene på det medisinske fakultet går studenter mellom forelesninger med bøker i hendene. Studiet er kjent for å være krevende og pensumet er omfattende. Sæther forteller at studentene er innom klimaendringer i emner som global helse, men at det ville være gunstig å legge større vekt på det framover.

– Man kan nok snakke mer om klimaendringer. Å legge mer vekt på det og å ha det som en rød tråd kan være en god idé. Jeg ville derimot ikke lagt til flere forelesninger, sier Sæther.

Oline Marie Sæther. Foto: Marlene Lundberg Holm

Applauderer kirkens klimastøtte

Reaksjonene har vært delte etter at Den norske kirke støttet klimastreikende ungdom sist uke. Thea Solstad i KFUK-KFUM er blant dem som jubler.

KLIMA & KIRKE

FREDRIK FJELLVANG

Den norske kirken har gått ut på sine nettsider med en støtteklæring til klimastreikende ungdom. Det fikk blant annet Fremskrittspartiets (FrP) nestleder Sylvi Listhaug til å reagere kraftig. Hun mener Kirken fremsto som en politisk aktør, og ble i Nettavisen sitert på at det hele var «veldig spesielt».

– Det er ikke overraskende. Men for oss blir det et sidespor, fordi det er så viktig at kirken viser politisk

engasjement. Både for troens del, men også for å klare å være relevante i dag. Vi er helt avhengig av det for å kunne ta del i folks liv, sier Thea Solstad.

ENGASJERT UNGDOM

Hun er marked- og kommunikasjonssjef i KFUK-KFUM, som er en kristen barne- og ungdomsorganisasjon. Solstad brenner for at barn og unge skal få vise sitt engasjement i klimasaken.

–Medlemmene våre ser på klimautfordringene med stor

alvorlighet og en bønn, et krav og en forventning om å bli hørt, sier hun.

Solstad legger til at KFUK-KFUM er en av få barne- og ungdomsorganisasjoner innenfor kristen sektor som aktivt har oppfordret medlemmene til å gå ut i skolestreik.

UENIGE OM METODE

Formann i Fremskrittspartiets ungdom (FpU), Bjørn-Kristian Svendsrud, er på bølgelengde med Listhaug og moderpartiet i spørsmålet om skolestreik.

Han mener morgendagens løsninger på klimautfordringene løses på skolebenken.

–Vi er avhengige av at unge engasjerer seg, har meninger og tar standpunkter. Men om man skal få, eller ikke få fravær fra skolen, må det være innenfor de reglene som opplæringsloven sier. Streik er et virkemiddel som tilhører arbeidslivet, ikke skolen, sier Svendsrud.

–Hva synes du om at kirken velger å støtte klimastreikende ungdom, da?

–Det er urovekkende hvis kirken blir for politisk. Kirken skal være et sted hvor man skal møtes i sorg og glede. Jeg synes at det er uheldig at kirken som organisasjon velger å gå ut på den måten, uavhengig av hvilket politisk standpunkt det

– Klimautfordringene er det viktigste de neste 20 årene, sier KFUK-KFUMs marked- og kommunikasjonssjef Thea Solstad. Foto: Fredrik Fjellvang

Trenger penger til drift

Voksenenga nærmiljøhage kan ikke driftes uten en som er ansatt der hele sommerseongen. - Det koster penger, sier styreleder i hagen Elin Fjellvang.

ANNA RUT TØRRESEN

I enden av Hovseterdalen i Oslo, ligger Voksenenga nærmiljøhage fint i solnedgangen. Her dyrkes blant annet økologiske grønnsaker, frukt og blomster.

FOKUS PÅ BARN OG UNGE

Voksenenga nærmiljøhage er en stor felleshage der både frivillige og andelshavere dyrker blomster og grønnsaker sammen. Hagen har også fokus på barn og unge, og gjennom sesongen arrangeres det kurs og aktiviteter for folk i alle aldre. Uten driftsmidler fra Vestre-Aker bydel blir driften sårbar og avhengig av ildsjeler og medlemmene i styret utenfor arbeidstid. Styremedlemmene er derfor redde for at aktiviteten i hagen må reduseres. Nå ber innbyggerne i bydelen om hjelp fra bystyret.

Leder av bydelsutvalget Vestre Aker, Yngvar A. Husebye, forteller at nærmiljøhagen tidligere har bedt om penger til lønn for en daglig leder, men at bydelsutvalget sa nei til forslaget i forrige budsjettperiode. Det er ikke politisk flertall for slike tilskudd til nærmiljøhagen, sier Husebye. I stedet har de opprettet en stilling som skal arbeide med flere tiltak i bydelen og som også skal ha nærmiljøhagen som sitt ansvarsfelt.

BER OM MER STØTTE

Tilbake i nærmiljøhagen forteller Fjellvang at hun syns det er fint at bydelsutvalget har opprettet en stilling som skal jobbe med blant annet Voksenenga i sitt arbeid, men at de fortsatt mangler penger til drift.

Voksenenga nærmiljøhage har derfor sendt et innbyggerforslag der de ber bystyret om mer støtte. Innbyggerforslaget har fått mange underskrifter og ligger nå til behandling i helse- og sosialutvalget.

Hagen er ikke åpnet for våren ennå, og jordene mindre fargerike enn de er i vekstsesongen. Utekjøkkenet og drivhus-igloen er pakket inn for vinteren, og bedene er dekket med svart jord der blomster og grønnsaker skal vokse om noen måneder. Her har vi utekjø-

Når sesongen er i gang blir bålplassen ofte brukt i sosiale sammenhenger. Foto: Anna Rut Tørresen

kenet vårt med pizzaovn. Også har vi hører om sommeren, men de er dratt på ferie i Lier, sier Fjellvang.

TRENGER MØTEPLASSER

Oppstartsmøtet for vårsesongen finner sted i begynnelsen av mars og den første dugnaden i april. Fjellvang håper de kan opprettholde tilsvarende aktivitet som tidligere år. Nærmiljøene trenger møteplasser.

ET SKRITT I RIKTIG RETNING

Landskapsarkitekt og tidligere led-

er for Voksenenga nærmiljøhage, Pernille Leivestad, sier at den nye stillingen er et skritt i riktig retning, men at det fremdeles er mye som gjenstår for at det skal fungere på en god måte. Hun legger til at de fortsatt mangler en daglig leder som kan jobbe med å utvikle et mangfoldig tilbud slik at nærmiljøhagen kan fungere slik den er tenkt.

Hvis man ikke kan få støtten til slike møteplasser, hva skjer da?

Det er jo veldig sårbart så man blir veldig avhengig av ildsjeler. Og er det bærekraftig? Det er veldig personavhengig.

Hun forteller at hun tror man er avhengig av

å ha tiltak som gjør at folk i nærmiljøet kan treffes for å skape et godt lokalmiljø.

«DEN NYE STILLINGEN ER ET SKRITT I RIKTIG RETNING, MEN DET ER FREMDELES MYE SOM GJENSTÅR FOR AT DEN SKAL FUNGERE PÅ EN GOD MÅTE.»

Vil ha klimasøksmålet til høyesterett

Tidligere i år tapte miljøorganisasjonene klimasøksmålet mot statens brudd på miljøparagrafen 112. Nå ønsker de å ta saken til Høyesterett.

MARTINE A. KVISGAARD BORGERUD

Regjeringen tildelte nye lisenser for oljeboring i Barentshavet i 2016. Flere miljøorganisasjoner er uenige i dette, blant annet Greenpeace og Natur og Ungdom.

På frokostmøtet tirsdag den 25. februar er forelesningssalen på Domus Juridica fylt med klimainteresserte menneskere. De har kommet for å høre klimasøksmålets advokat Cathrine Hambro forklare hvorfor de ønsker å anke dommen fra Lagmannsretten. Hun er advokaten som representerer organisasjonene som saksøker staten.

KLIMATRUSSEL

Hambro forklarer saken.

Vi har en bestemmelse i Grunnloven, paragraf 112, som kort fortalt sier at alle har rett på et miljø som sikrer helsen vår. Den retten

Dagny Haarberg og Ellen Vrålstad er klare for møte om klimasøksmålet. Foto: Martine A. Kvisgaard Borgerud

gjelder også for fremtidige generasjoner, sier hun.

Hambro snakker rolig, men engasjert. Hun sier at klimasøksmålet handler om i hvilken grad man kan fortsette med ol-

jeboring så langt nord når vi har grunnlovsbestemmelsen, som blant annet skal sikre et levelig klima.

Ifølge klimasøksmål.no innebærer regjeringens utvinningstillatelse en åpning av områder hittil uberørt av oljeindustrien. I tillegg er dette et ytterlig steg for norsk oljeindustri inn i Arktis. Hambro sier at det ikke har vært boret så langt nord-øst tidligere. Kanskje kan paragraf 112 sette noen grenser for muligheten for videre boring, om

det viser seg at klimatrusselen ikke er under kontroll.

MORGENFUGLER

Før selve debatten begynner, serveres frokosten. Langbordet er dekket med wraps og kaffe som folk forsyner seg av. Duken under kaffekannene er preget av den mørke fargen til frn varme drikkene. Oppmøtet er godt; over 100 mennesker er tilstede på frokostmøtet. To jenter som gledelig benytter seg av frokosttilbudet før møtet, er Dagny Marie Sand Haarberg og Ellen Vrålstad. De studerer til vanlig internasjonale studier på Blindern.

Klimasøksmålet er en helt sykt tøff måte å drive klimaforkjemping på, sier Dagny Haarberg med et smil.

Hun forklarer hvordan en hektisk studenthverdag gjør det vanskelig å være så aktiv som man skulle ønske, og at man derfor må ta de mulighetene som byr seg til å følge med. Haarberg tar en kaffeslurk, og venninnen Ellen Vrålstad får ordet.

Hva tenker du om at saken kanskje tas opp i Høyesterett?

Det er en kul og annerledes måte å drive klimakampen videre på. Jeg tror kanskje ikke at dommen blir annerledes i Høyesterett, men det sender viktige signaler uavhengig om man vinner saken eller ikke, sier Vrålstad.

Det tvinger politikere til å ta stilling til at dette kan være et grunnlovsbrudd. Det må jo gi saken mer tyngde, skyter Dagny Haarberg inn. Journalen har prøvd å få kontakt

med Dommernes mediegruppe for en kommentar på saken, men har ikke lyktes med svar.

SJANSER I HØYESTERETT

Auditoriet tømmes ganske raskt etter møteslutt, men Cathrine Hambro blir igjen for et kort intervju.

Hva tenker du om sjansene for at saken tas opp i høyesterett?

Høyesterett velger selv om de vil prøve. Saken må ha en generell prinsipiell verdi, noe jeg synes at er ganske klart at den har, sier Hambro.

VANSKELIG Å SI NOE OM

Samtidig legger hun til at man aldri helt kan vite om en sak slipper inn.

Om saken skulle slippe inn, sier hun at det er vanskelig å si noe om sjansene for å vinne nå.

Det er veldig åpent, og det kommer også an på hvordan samfunnet fortsetter å oppleve klimaproblemet. Vi har jo fått vind i seila på den måten, sier Hambro med et mildt smil om munnen.

Samtalen går mot slutten. Hambro kan forstå at staten fremmer noen juridiske motargumenter. Etter et spørsmål om hva hun synes om frokostmøtet, venter et energisk svar fra en smilende munn:

Det var kjempesint. Utrolig gøy at det var så mange her da. Det tyder på stort engasjement, sier hun.